

Urszula Maria Grzeškowiak

Pielgrzymka po sanktuariach Belgii, Francji, Szwajcarii i Niemiec : w drodze z Maryją, śladami Jana Pawła II

Ekonomiczne Problemy Usług nr 66, 401-409

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

URSZULA MARIA GRZEŚKOWIAK

Uniwersytet Szczeciński

**PIELGRZYMKA PO SANKTUARIACH BELGII, FRANCJI, SZWAJCARII
I NIEMIEC – W DRODZE Z MARYJĄ, ŚLADAMI JANA PAWŁA II**

Pielgrzymka została zorganizowana przez siostrę Miriam z Archidiecezjalnego Domu Pielgrzyma „Totus Tuus” w Szczecinie, a duszpasterzem był ojciec Mieczysław Witalis, kapłan, zakonnik i historyk sztuki, a także w latach 1991–2000 wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego w Szczecinie, ojciec duchowny kapłanów diecezji.

W trakcie pielgrzymki codziennie odprawiana była msza św., odmawiany różaniec i koronka do Miłosierdzia Bożego, śpiewano były pieśni i piosenki. Grupę pielgrzymkową stanowili pielgrzymi z Gryfic i okolic oraz ze Szczecina i okolic. Podróż odbywała się autokarem marki Mercedes z bardzo miłymi i mającymi duże poczucie humoru, a przede wszystkim profesjonalnymi kierowcami. Kalendarium pielgrzymki przedstawiono w tabeli 1.

Pierwszego dnia pielgrzymki o godzinie piątej rano odprawiona została msza św. w kaplicy Archidiecezjalnego Domu Pielgrzyma w Szczecinie, a później nastąpił wyjazd do Banneux. Po drodze (poza oficjalnym programem pielgrzymki) zrobiono przystanek w Kolonii, by zwiedzić słynną katedrę – jedną z najpiękniejszych świątyń w Europie. Jak pisze B. Bochdan: „monument architektury o największej wysokości wnętrza spośród wszystkich katedr gotyckich, który słynie z ogromu swej bryły, ze wspaniałości kształtów i wyposażenia, a także z wielowiekowej budowy (lata 1248–1880)”. Do Banneux, gdzie od stycznia do marca 1933 roku miały miejsce nieziemskie objawienia, pielgrzymi dotarli pod wieczór. Po zakwaterowaniu w hotelu udano się do kaplicy na różaniec, odmawiany w wielojęzycznej grupie. Po różańcu pielgrzymi obeszlili niewielki teren, na którym znajdują się: dom wizjonerki – 11-letniej Marietty Beco, kaplica wybudowana w miejscu ukazania się Matki Bożej i cudowne źródło.

Drugi dzień pielgrzymki rozpoczął się piętnaście po siódmej mszą św. w sanktuarium Matki Bożej Ubogich. Po śniadaniu i zakupach pielgrzymi wyruszyli w kierunku Paryża. W drodze zwiedzono sanktuarium Matki Bożej Złotego Serca w Beauraing, gdzie w okresie od końca listopada 1932 roku do stycznia 1933 roku ukazywała się grupie dzieci Najświętsza Maryja Panna. Już we Francji, w Reims pielgrzymi zwiedzają gotycką katedrę Notre Dame, w której odbywały się koronacje królów francuskich. Katedra pochodzi z XIII wieku i – jak pisze B. Bochdan – „uznana jest za najbardziej harmonijną i klasyczną w proporcjach spośród katedr we Francji, a z powodu bogatej dekoracji rzeźbiarskiej nazywana jest często „katedrą aniołów”. Reims – dawna stolica Szampanii, słynie też z szampana, bowiem występuje tu gleba wulkaniczna, na której rośnie specjalny gatunek musujących winogron. Wczesnym popołudniem pielgrzymi docierają do Paryża i zamiast jechać do hotelu Campanile i zakwaterować się, zwiedzają Paryż z okien autokaru.

Trzeci dzień pielgrzymki wita pięknym słońcem i po śniadaniu wszyscy wyruszają na rue du Bac, gdzie miały miejsce objawienia Cudownego Medalika św. Katarzynie Labouret. Również tutaj w kaplicy Matki Boskiej Cudownego Medalika, w której znajduje się nienaruszone ciało św. Katarzyny Labouret, odbywa się msza św. Po mszy uczestnicy pielgrzymki jadą pod Wieżę Eiffla – najbardziej znany obiekt architektoniczny Paryża, nazywany Damą Paryża, a rozpoznawany również jako symbol Francji. W pobliżu wieży znajduje się przystań dla statków wycieczkowych, z których ogląda się Paryż; na jeden z nich pielgrzymi mają wykupione bilety. Z uwagi na fakt, że w tym mieście jest dużo turystów z Polski, płynąc statkiem, można usłyszeć objaśnienia dotyczące mijanych budynków w różnych językach, w tym także w języku polskim. Po skończonym rejsie jazda wzdłuż Sekwany, której bulwary słyną z antykwariuszy sprzedających tam książki, wśród których można natrafić na białe kruki. Kolejnym punktem zwiedzania jest słynna średniowieczna katedra Notré Dame, stojąca przy placu Papieża Jana Pawła II. Katedra ta, budowana w latach 1163–1260, usytuowana na wyspie Cité pośrodku Sekwany, była świadkiem wielu historycznych wydarzeń, między innymi ślubu Henryka IV i koronacji Napoleona; stanowi ona jeden z najbardziej znanych zabytków Paryża. Tego dnia pielgrzymi docierają także do bazyliki Sacré Coeur, która położona jest na Montmartrze – najwyższym paryskim wzgórzu. Do bazyliki jedzie się kolejką bardzo podobną do tej, którą wjeżdża się na Gubałówkę w Zakopanem, bowiem dotarcie do tej świątyni na pieszo zabiera dużo czasu i wysiłku. Z bazyliki rozpościera się przepiękna panorama Paryża. Bazylikę Najświętszego Serca Jezusowego, której idea budowy zrodziła się w czasie wojny francusko-pruskiej w 1870 roku, pielgrzymi opuszczali tuż przed jej zamknięciem – bardzo zmęczeni, ale szczęśliwi i radośni. Trasę do autokaru jedni pokonywali schodami, inni kolejką, a jeszcze inni w drodze powrotnej zagłębiali się na chwilę w pełne uroku uliczki dzielnicy bohemy artystycznej.

Czwarty dzień pielgrzymki okazał się pochmurny, deszczowy i zimny. Po śniadaniu spakowano bagaże do autobusu i wyruszono w dalszą drogę, zatrzymując się na kilka godzin w królewskiej rezydencji w Wersalu. Po wybiciu godziny dwunastej uczestnicy pielgrzymki opuścili Paryż i udali się do Lisieux. Tam po zakwaterowaniu się w Domu Pielgrzyma udano się na zwiedzanie domu św. Teresy od Dzieciątka Jezus i Najświętszego Oblicza. Po powrocie o godzinie 17.00 pielgrzymi podążyli do kaplicy na mszę św. zwieńczoną występem wolontariuszy posługujących w Domu Pielgrzyma, z którymi Polacy zaśpiewali odpowiednik Apelu Jasno-górskiego.

Piątego dnia pielgrzymki ranek okazał się chłodny, ale słoneczny. Śniadanie zjedzono w godzinie 7.30, a zaraz po nim zniesiono bagaże do autokaru i wyruszono do bazyliki, która położona jest na wzgórzu niedaleko klasztoru Karmelitanek Bosych. O godzinie ósmej rano w krypcie bazyliki odprawiona została msza św. Bazylika pod wezwaniem św. Teresy, jak pisze B. Bochdan: „należy do jednych z największych kościołów XX w. Budowę rozpoczęto w 1929 roku, za pontyfikatu Piusa XI. W 1937 roku dokonano jej poświęcenia, a w 1954 roku konsekracji. Ściany bazyliki jak i krypty zostały pokryte mozaikami ilustrującymi posłannictwo św. Teresy”. W bazylice znajduje się 19 kaplic ufundowanych przez różne narody. Kaplicę ufundowaną przez Polaków można rozpoznać po wizerunku Matki Boskiej Częstochowskiej. Po mszy św. zakupiono pamiątki i udano się w dalszą drogę do Chartres, gdzie znajduje się katedra Najświętszej Marii Panny – największa gotycka katedra Europy i symbol francuskiego gotyku ze wspianym zespołem witraży, które pochodzą z XII w. oraz krętym labiryntem Drogi Krzyżowej. Z katedry tej wywodzi się kult Matki Boskiej Brzemiennej. Następnie pielgrzymi udali się do Nevers, gdzie w kaplicy klasztornej Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia znajduje się nienaruszone ciało św. Bernadetty Soubirous. Dalej droga wiodła do Paray le Monial – miasta Najświętszego Serca Jezusa, które stanowi centrum kultu Serca Jezusowego. Znajduje się tu największe sanktuarium tegoż kultu, obejmujące klasztor benedyktyński założony w 997 roku, bazylikę Serca Jezusowego oraz miasto objawień Małgorzaty Alacoque. Objawienia te miały miejsce w niewielkim kościele klasztorным, w którym to Pan Jezus powiedział do św. Małgorzaty: „Oto Serce, które tak bardzo umiłowało ludzi”. W Paray le Monial w hotelu pielgrzymi zjedli obiadokolację i udali się na spoczynek.

Następnego dnia o godzinie 7.00 w kościele klasztorным, w którym miała objawienia św. Małgorzata, odprawiona została msza św., a o godzinie 9.00 w salce przy kościele uczestnicy pielgrzymki oglądali film o tychże objawieniach. Gdy zegar wybił godzinę 10.00, pielgrzymi ruszyli w drogę do Taizé – niewielkiej wioski położonej na szczycie jednego ze wzgórz Burgundii. Miejsce to znane jest dziś na całym świecie jako ośrodek modlitwy. Tutaj każdego roku zatrzymuje się, rozważa Słowo Boże i poszukuje dróg pojednania tysiące młodych pielgrzymów z całego świata. W Taizé uczestnicy pielgrzymki udają się do kaplicy modlitwnej

wyglądającej jak ogromny hangar, a następnie idą na wiejski cmentarzyk, gdzie znajduje się skromny grób brata Rogera – założyciela trwającej do dziś wspólnoty. Kilkanaście kilometrów od Taizé znajdują się ruiny opactwa benedyktyńskiego – Cluny; niegdyś stała tam największa w średniowieczu świątynia chrześcijańska, a kres świetności tego centrum życia duchowego w Europie położyła rewolucja francuska. Pod wieczór, około godziny 18.00, grupa dociera do Ars – miejsca działalności Jana Marii Vianneya. Tutaj, zaraz po przyjeździe, w salce koło bazyliki pielgrzymi oglądają film o życiu patrona wszystkich proboszczów Kościoła katolickiego, który wysłuchiwał spowiedzi ludzi z całego świata przez kilkanaście godzin dziennie, prowadził bardzo surowy tryb życia i poddawał się niezliczonym umartwieniom. Pod wpływem jego nauk i czynów nawracali się nawet najbardziej zatwardziali grzesznicy. W naszych czasach stał się wzorem kapłana podążającego drogą Serca Chrystusowego. Na noc grupa zatrzymuje się w Domu Pielgrzyma.

Kolejnego dnia pielgrzymki o godzinie 7.00 pielgrzymi uczestniczą we mszy św. odprowadzanej w bazylice, która została dobudowana do starego kościoła parafialnego. W bazylice umieszczona jest przezroczysta trumna, a niej widać ciało wiejskiego świętego proboszcza. O godzinie 9.25 grupa opuszcza Ars i obiera kierunek na Lourdes. Pielgrzymi mają do pokonania 750 kilometrów. Gdy zbliża się południe, mijają Lyon, który został założony przez Rzymian w 43 roku p.n.e., a obecnie jest jednym z największych ośrodków przemysłowych, naukowych i kulturalnych Francji. Dla uczestników pielgrzymki miasto to jest bardzo ważne, bowiem znajduje się w nim sanktuarium kultu maryjnego. Maryja jest tu czczona i wielbiona od XII w. jako Opiekunka miasta. Parę godzin później pielgrzymi przejeżdżają przez most na Garonnie i wjeżdżają do Tuluzy, stolicy Langwedocji, z powodu dużej liczby kościołów zwanej drugim Rzymem. W późnych godzinach popołudniowych grupa dociera do Lourdes – maryjnej metropolii świata. Jak pisze Jacques Perrier – ordynariusz diecezji Tabes i Lourdes – w przedmowie do książki pt. *Cuda Lourdes. 100 cudownych uzdrowień i niezwykłych świadectw*: „O Lourdes da się mówić tak w liczbie pojedynczej, jak i mnogiej. To jedyne takie miejsce na ziemi. Nigdzie indziej Matka Boża nie nazwała siebie ‘Niepokalanym Poczęciem’. Nigdzie indziej chorzy nie przybywają tak licznie od stu pięćdziesięciu lat i nigdzie indziej tyłu z nich nie doznało uzdrowienia. (...) Nigdzie indziej narody i języki nie współżyją na zasadach podobnej równości. Nigdzie indziej rzesze skłóconych ze sobą w biegu historii narodów nie przybywają po to, żeby się razem modlić o pokój”. Lourdes to urokliwe pirenejskie miasteczko, największy we Francji i jeden z największych na świecie ośrodek kultu maryjnego oraz cel pielgrzymek. W okresie od marca do października rokrocznie przybywa tu około sześć mln osób z całego świata. Miejsce to słynie przede wszystkim z uzdrowień ciała, dopiero potem z cudownych nawróceń.

Na terenie Lourdes znajdują się trzy bazyliki:

- Niepokalanego Poczęcia – zwana Bazyliką Górną, która została wybudowana bezpośrednio nad grotą Massabielle (miejscem objawień) i Kryptą (pierwszą kaplicą wykuta w skale wznoszącej się nad grotą);
- Różańcowa, czyli Dolna, która posiada piętnaście kaplic odpowiadających poszczególnym tajemnicom różańcowym;
- podziemna św. Piusa X mogąca pomieścić 25 tysięcy osób, a będąca votum wdzięczności Francji za zakończenie II wojny światowej.

Pielgrzymi zostają zakwaterowani w hotelu Asturia Vatican, który położony jest w pobliżu bazyliki. Po kolacji udają się w strugach deszczu na różaniec i procesję ze świecami (początek o godzinie 20.30). Procesja wyrusza spod grotty za figurą Niepokalanej niesioną przez pielgrzymów i kończy się przed Bazyliką Różańcowa, a wierni śpiewają pieśń „Ave Maria”. Tradycja przychodzenia do grotty Massabielle ze świecami, miejsca, w którym Bernadetta Soubirous doznała objawień Matki Bożej, narodziła się podczas czwartego objawienia, 19 lutego 1858 roku, kiedy Bernadetta przyniosła ze sobą świecę.

Osmego dnia pielgrzymki, we wczesnych godzinach rannych, znowu w strugach deszczu, pielgrzymi idą do Groty Objawień – najważniejszego miejsca w Lourdes (miejsca 18 objawień). Tego dnia o godzinie 7.45 odprawiono w grocie mszę św. dla polskich pielgrzymów. Rozjaśnia się dopiero po mszy. Część pielgrzymów wraca do hotelu na śniadanie, a część kieruje się w stronę basenów, by skorzystać z kąpeli w cudownej źródlanej wodzie. Potem następuje czas wolny, aż do procesji z błogosławieństwem chorych, podczas której następuje najwięcej uzdrowień. Nabożeństwo rozpoczyna się o godzinie 15.30. Procesja kończy się w bazylice podziemnej św. Piusa X i tu, po udzieleniu wszystkim błogosławieństwa i zakończeniu uroczystości, pielgrzymi uczestniczą ze swoim duszpasterzem w Drodze Krzyżowej. Po kolacji udano się na różaniec i procesję ze świecami, która i tym razem odbyła się w strugach deszczu.

Następnego dnia już przed godziną 6.00 wielu uczestników pielgrzymki ustawiło się w kolejce do 14 basenów. Czekanie na cudowną kąpiel trwało blisko trzy godziny. Czas ten minął niewiarygodnie szybko, gdyż czekając, śpiewano pieśni maryjne i odmawiano różaniec w różnych językach. Sama kąpiel w „kamiennej wannie” w uzdrawiającej źródlanej wodzie, a właściwie krótkie zanurzenie w tej wodzie całego ciała owiniętego tylko w białe prześcieradło, to doznanie nadzwyczajne, które trudno opisać słowami. To trzeba przeżyć samemu. Po kąpeli powrót do hotelu, o godzinie 11.00 msza św., a następnie czas wolny. Po południu grupa zwiedzała Dom św. Bernadetty, wieczorem uczestniczyła w różańcowej procesji światła. Pogoda tego dnia była przepiękna.

Kolejny dzień pielgrzymki to ostatnie śniadanie w Lourdes i ostatnia msza św., tym razem o godzinie 8.30 w kaplicy św. Gabriela, ostatni zakup pamiątek (nie tylko religijnych) i ostatni powrót do hotelu, by zabrać bagaże do autokaru. Rozstanie. Pielgrzymi wyjeżdżają z Lourdes do Carcassonne – średniowiecznego miasta

z podwójnymi murami obronnymi (wewnętrzny mur ma około 1100 m długości, a zewnętrzny – 1500 m). Wewnątrz murów znajduje się romańsko-gotycka bazylika St. Nazaire, przylegająca do zamku książęcego Chateau Comtal i urokliwe wąziutkie uliczki z mnóstwem sklepików. Tego dnia jest bardzo upalnie, a właściwie żar leje się z nieba. Kolejny etap podróży to Villeneuve les Bezierrs. Tu tylko wypakowanie bagaży, zakwaterowanie w hotelu i rozpoczyna się najbardziej wypoczynkowa część wyprawy – wyjazd nad morze, kąpiel i pobyt na plaży Morza Śródziemnego, a następnie piknik.

To już 11. dzień pielgrzymowania. Po śniadaniu następuje wyjazd do Avignon, miasta położonego na lewym brzegu Rodanu, otoczonego w całości średnio-wiecznymi murami obronnymi; miasta, które w latach 1309–1376 było ośrodkiem władzy papieskiej. Postój odbywa się pod drzewami nad brzegiem rzeki, obok słynnego mostu Avignon. Pielgrzymi mają trochę czasu na zwiedzanie i zakup miejscowych specjalów, między innymi lawendy. Następnie wyruszają do La Salette, małej wioski położonej wysoko w górach we francuskich Alpach. Wioska La Salette otoczona jest od północy górą Gargas, od wschodu długą granią Chamoux, przekraczając w najwyższym punkcie 2200 m, łącząc się z sąsiednimi górami i tworząc szeroką nieckę. To właśnie tam 19 września 1846 roku dwojgu dzieciom – Melanii i Maksyminowi – ukazała się Matka Boska. Dziś sanktuarium w La Salette to drugi pod względem znaczenia po Lourdes ośrodek maryjny we Francji i jedno z najważniejszych na świecie miejsc pielgrzymkowych, które przyciąga rokrocznie ponad 200 tys. pielgrzymów i turystów. W późnych godzinach popołudniowych, po pokonaniu Alp z serpentynami i dużymi pochyłościami, grupa dociera do La Salette. O godzinie 18.00 w kaplicy Domu Pielgrzyma odprawiono mszę św. Witrazem jest panoramiczna szyba z widokiem na Alpy. Po skończonej mszy pielgrzymi biorą udział w procesji ze świecami razem z pielgrzymami z Niemiec, Wielkiej Brytanii i oczywiście z Francji. Nocleg zorganizowano w Domu Pielgrzyma, który obsługiwany jest przez wolontariat z Polski.

Następnego dnia wielu pielgrzymów wstało wcześniej i miało dodatkowy czas na zwiedzanie tego malowniczego zakątka w Alpach, gdzie ukazywała się Pani z krzyżem na piersi. Msza św. koncelebrowana jest w bazylice, w której znajduje się kamień, na którym w czasie objawień siedziała Płacząca Pani. Po skończonej mszy św. zaplanowano czas na śniadanie, zakup pamiątek religijnych i zaopatrzenie się w wodę ze źródła. Kolejne rozstanie i kolejna bardzo trudna dla kierowców droga, przecudne widoki skąpane w porannym słońcu i trasa wiodąca do Einsiedeln w Szwajcarii, które od roku 1350 stało się narodowym sanktuarium. Po drodze mijamy Grenoble, a o godzinie 15.00 pielgrzymi dotarli do Genewy. Autokar zaparkowano nad Jeziorem Lemańskim, przy którym cumują bardzo liczne piękne jachty. W Genewie należy obowiązkowo obejrzeć zegar kwiatowy, co też uczyniono. Jest bardzo gorąco. Dalej droga prowadzi przez Lozannę i Zurych. O godzinie

20.20 pielgrzymi dotarli do hotelu Sonne, znajdującego się przy dziedzińcu przyklasztornym.

Już niestety przedostatni dzień pielgrzymki. Ranek jest dość chłodny. Msza św. odprawiona została o godzinie 8.00 w bazylice przed wizerunkiem Czarnej Madonny. Po mszy następuje zwiedzanie bazyliki i powrót do hotelu na śniadanie. Potem jest jeszcze trochę czasu na zwiedzenie miasteczka i zrobienie drobnych zakupów. Tego dnia o godzinie 11.40 pielgrzymi przekraczają granicę szwajcarsko-austriacką. O godzinie 13.00 kolejna granica, tym razem już austriacko-niemiecka. Droga wiedzie przez Norymbergę, która słynie nie tylko z procesów katów II wojny światowej, ale i z tego, że na mieszczącym się tu cmentarzu św. Jana znajduje się między innymi grób słynnego rzeźbiarza Wita Stwosza. Pielgrzymi zatrzymują się w Bambergu, gdzie planowali nawiedzić grób św. Ottona, który w 1121 roku rozpoczął misję chrystianizacyjną na Pomorzu Zachodnim. Niestety, ten plan nie został zrealizowany, ponieważ zamknięto kościół św. Michała, w którym znajdują się relikwie tego świętego. Wieczorem grupa z Polski dotarła do Vierzahnheiligen, gdzie zaplanowano kolację i nocleg (w Domu Pielgrzyma).

Czternasty, ostatni dzień pielgrzymki. Piękna, słoneczna pogoda od samego rana. Po śniadaniu wyruszono do późnobarokowego kościoła – bazyliki wybudowanej w latach 1743–1772 z żółtego piaskowca, w miejscu gdzie w latach 1445–1446 miały miejsce objawienia, które dały początek pielgrzymkom i cudom. W tym świętym miejscu niestety nie udało się odprawić mszy św. Odbyła się ona po powrocie do Domu Pielgrzyma, a po niej nastąpił końcowy etap pielgrzymki – 520 km do Szczecina. Pielgrzymi powrócili szczęśliwi i uduchowieni.

Tabela 1

Kalendarium pielgrzymek

Kalendarz pielgrzymki	Ślady papieskich pielgrzymek
Dzień pierwszy, czwartek, 16 sierpnia – św. Stefana Węgierskiego (króla) Kolonia (Niemcy) Banneux (Belgia)	15 XI 1980 (Niemcy): m.in. Kolonia 16–21 V 1985 (Belgia): m.in. Banneux 30 IV–4 V 1987 (Niemcy): m.in. Kolonia
Dzień drugi, piątek, 17 sierpnia – św. Jacka Odrowąza (kapłana) Banneux, Beauraing (Belgia) Reims, Paryż (Francja)	16–21 V 1985 (Belgia): m.in. Banneux, Beauraing 19–22 IX 1996 (Francja): m.in. Reims
Dzień trzeci, sobota, 18 sierpnia – św. Heleny (cesarzowej) Paryż (Francja)	30 V–2 VI 1980 (Francja): Paryż
Dzień czwarty, niedziela, 19 sierpnia – św. Jana Eudesa (kapłana) Paryż, Lisieux (Francja)	30 V–2 VI 1980 (Francja): Paryż, Lisieux
Dzień piąty, poniedziałek, 20 sierpnia – św. Bernarda z Clairvaux (opata, doktora Kościoła) Lisieux, Chartres, Nevers, Paray le Monial (Francja)	4–7 X 1986 (Francja): Lyon, Taize Paray-le-Monial, Ars
Dzień szósty, wtorek, 21 sierpnia – św. Piusa X (papieża) Paray le Monial, Taizé, Cluny, Ars (Francja)	
Dzień siódmy, środa, 22 sierpnia – Najświętszej Maryi Panny Królowej Ars, Lourdes (Francja)	14–15 VIII 1983 (Francja): Tarbes, Lourdes
Dzień ósmy, czwartek, 23 sierpnia – św. Róży z Limy (dziewicy) Lourdes (Francja)	
Dzień dziewiąty, piątek, 24 sierpnia – św. Bartłomieja Apostoła Lourdes (Francja)	
Dzień dziesiąty, sobota, 25 sierpnia – św. Ludwika IX (króla) Lourdes, Carcassonne, Villeneuve-les-Beziers (Francja)	
Dzień jedenasty, niedziela, 26 sierpnia – Matki Boskiej Częstochowskiej Villeneuve-les-Beziers, Avignon, La Salette (Francja)	
Dzień dwunasty, poniedziałek, 27 sierpnia – św. Moniki (wdowy) La Salette (Francja) Genewa, Einsiedeln (Szwajcaria)	15 VI 1982 (Szwajcaria): Genewa 12–17 VI 1984 (Szwajcaria): m.in. Genewa, Einsiedeln
Dzień trzynasty, wtorek, 28 sierpnia – św. Augustyna (biskupa, doktora Kościoła) Einsiedeln (Szwajcaria) Bamberg, Vierzahnheiligen (Niemcy)	
Dzień czternasty, środa, 29 sierpnia – męczeństwo św. Jana Chrzciciela Vierzahnheiligen (Niemcy)	

Źródło: opracowanie własne.

**THE PILGRIMAGE TO SANCTUARIES OF BELGIUM, FRANCE,
SWITZERLAND AND GERMANY – BY THE MARY, JOHN PAUL II
FOLLOWS SUIT**

Summary

This case study is an effort of showing religious trips to these kind of places like: Köln (Germany), Banneux and Beauraing (Belgium), Reims, Paris, Lisieux, Chartres, Nevers, Paray le Monial, Taize, Ars, Lourdes i La Salette (France), Einsiedeln (Switzerland) and Bamberg and Vierzenheiligen (Germany) in the period from 16-th to 29-th August 2007. The pilgrimage was organized by sister Miriam from Archdiocesan House of Pilgrim in Szczecin.

Translated by Michał Nowakowski